

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра тваринництва та харчових технологій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан аграрного
факультету
Мартинець Л.А.

“18” вересня 2023 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ОК 13 РОЗВЕДЕННЯ ТВАРИН

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний	20 Аграрні науки та продовольство	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Розробники: Стрижак Т.А., канд. с.-г. наук, доцент кафедри тваринництва та харчових технологій

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри:
тваринництва та харчових технологій

(назва кафедри)

Протокол № 13 від 04 серпня 20 23 р.

Завідувач кафедри: тваринництва та харчових технологій

(підпис)

Валентина
МОГУТОВА

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Аграрного

(назва факультету)

Протокол № 9(1) від 14 вересня 20 23 р.

Голова методичної комісії:

(підпис)

Овчаренко О. А.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Розведення тварин» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавр галузі знань 204 «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки: ґрунтується на засвоєнні студентами дисциплін природничо-наукової, професійної та практичної підготовки: методологічних засад спеціальності і біології, анатомії, фізіології і біохімії;

дисципліни, що передують: хімія, органічна і неорганічна хімія, біохімія, морфологія, анатомія, фізіологія, генетика.

дисципліни, що забезпечуються: технологія виробництва продукції тваринництва, технологія виробництва продукції свинарства, технологія виробництва продукції скотарства, технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми ТВПІТ спеціальності 204 ТВПІТ

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і проведення досліджень та / або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективної професійної діяльності у галузі тваринництва.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	обов'язкова	
	Спеціальність 204 ТВППТ Освітня програма ТВППТ		
Змістових модулів -	Рівень вищої освіти: перший Ступінь освіти: бакалавр	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 150		2	2
		Семестр	
		3	3
		Лекції	
		26 год.	4 год.
		Практичні	
		26 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		98 год.	142 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,2 самостійної роботи здобувача – 3,9	Форма контролю: екзамен		

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Походження та еволюція тварин. Онтогенез.

Аналіз рівня розвитку тваринництва в Україні, завдання на перспективу та шляхи їх вирішення; походження, одомашнення та еволюція домашніх тварин; domestікаційні зміни, їх причини; завдання на перспективу, щодо одомашнення нових видів т.- н. Основні поняття; взаємозв'язок зростання і розвитку тварин, рушійна сила і фактори що впливають на розвиток тварин; закономірності онтогенезу; форми недорозвинення тварин; облік росту і розвитку тварин; спрямоване вирощування тварин.

Тема 2. Конституція, екстер'єр та інтер'єр. Вчення про породу.

Основні поняття і класифікація типів конституції тварин; історія цих навчань їх значення; взаємозв'язок конституціональних, екстер'єрних та інтер'єр них показників з продуктивністю, станом здоров'я і стійкістю тварин до захворювань; методи вивчення екстер'єру та інтер'єру; використання конституції, екстер'єру та інтер'єру в селекції с.-г. т.-н. Поняття породи; принципи класифікації порід; фактори породоутворення; структура породи та її головні частини; акліматизація порід; константність, пластичність, переродження та виродження порід; стандарт породи, методи виведення порід.

Тема 3. Загальні положення відбору та підбору с. – г. тварин

Поняття та класифікація варіантів відбору та підбору; форми та методи добору та підбору; основні принципи підбору тварин; генетичні параметри добору та використання їх в селекції; послідовність варіантів добору; інтенсивність добору; ефект селекції; фактори, що впливають на ефект селекції.

Тема 4. Оцінка тварин за походженням, якістю потомків.

Значення оцінки тварин за походженням, форми родоводів, принципи та методи оцінки тварин за походженням, оцінка тварин за бічними родичами, фактори, що забезпечують достовірність обліку походження тварин, контроль достовірності походження тварин за допомогою імунногенетичної експертизи. Значення оцінки тварин за якістю потомків, основні методи оцінки плідників за потомством, оцінка маток за якістю потомства, організація випробування плідників за потомками, особливості оцінки плідників різних видів тварин за потомками, фактори, що впливають на точність оцінки тварин за потомством.

Тема 5. Чистопородне розведення тварин, схрещування і гібридизація.

Класифікація методів розведення; чистопородне розведення; аутбридинг, застосування його в практиці; інбридинг, його біологічна сутність та застосування в практиці; інбредна депресія її основні ознаки та заходи, щодо її запобігання, визначення ступеня інбридингу. Схрещування тварин;

види схрещування (схеми різних видів схрещування, використання у виробництві); віддалена гібридизація (задачі гібридизації, причини обмеженого застосування на виробництві та шляхи їх подолання).

Тема 6. Розведення за лініями та родинами Племінна цінність.

Поняття лінії та родини; значення ліній; форми ліній; робота з лініями; типи парувань при розведенні за лініями та родинами; споріднене парування при розведенні за лініями та родинами; кроси ліній; варіанти підбору ліній до родин. Поняття племінної (селекційної) цінності особини, методи оцінки племінних якостей тварин, загальна племінна цінність особини, препотентність плідників та методи її визначення.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
Тема 1. Походження та еволюція тварин. Онтогенез.	24	4	4	-	16	24	0,5	0,5	-	23
Тема 2. Конституція, екстер'єр та інтер'єр. Вчення про породу.	24	4	4	-	16	24	0,5	0,5	-	23
Тема 3. Загальні положення відбору та підбору с. – г. тварин.	24	4	4	-	16	24	0,5	0,5	-	23
Тема 4. Оцінка тварин за походженням.	24	4	4	-	16	24	0,5	0,5	-	23
Тема 5. Чистопородне розведення тварин, схрещування і гібридизація.	24	4	4	-	16	25	1	1	-	23
Тема 6. Розведення за лініями та родинами Племінна цінність	30	6	6	-	18	29	1	1	-	27
Усього	150	26	26	-	98	150	4	4	-	142

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Походження та еволюція тварин. Онтогенез.	4	0,5
2	Конституція, екстер'єр та інтер'єр. Вчення про породу.	4	0,5
3	Загальні положення відбору та підбору с. – г. тварин	4	0,5
4	Оцінка тварин за походженням, якістю потомків.	4	0,5
5	Чистопородне розведення тварин, схрещування і гібридизація	4	1
6	Розведення за лініями та родинами Племінна цінність	6	1
	Разом:	26	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Походження та еволюція тварин. Онтогенез.	16	23
2	Конституція, екстер'єр та інтер'єр. Вчення про породу.	16	23
3	Загальні положення відбору та підбору с.-г. тварин.	16	23
4	Оцінка тварин за походженням, якістю потомків.	16	23
5	Чистопородне розведення тварин, схрещування і гібридизація.	16	23
6	Розведення за лініями та родинами Племінна цінність.	18	27
	Разом:	98	142

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. *Словесні*: пояснення, лекція.
- 1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.
- 1.3. *Практичні*: практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. *Аналітичний*.
- 2.2. *Методи синтезу*.
- 2.3. *Індуктивний метод*.
- 2.4. *Дедуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний* (проблемно-інформаційний)
- 3.2. *Репродуктивний*.
- 3.3. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, використання проблемних ситуацій, екскурсії, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій)

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма контролю: екзамен.

Методів оцінювання:

- опитування;
- тестування;
- розв'язання практичних завдань, задач, ситуацій.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю.

Таблиця 5.1 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Звіти з практичних робіт	Самостійна робота	Тести в Moodle	екзамен	
20	20	20	40	100

Або

Таблиця 5.2 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10	40	100

T1, T2 ... T11 – теми навчальної дисципліни.

Таблиця 5.3 – Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт		
	Тест	Практичне завдання	Усна відповідь
ПРН8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства	+	+	+

Критерії оцінювання

Таблиця 5.4 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Закон України " Про племінну справу у тваринництві" // Урядовий кур'єр. 2000. - №4.- С. 1-5.
2. Буркат В.П., Полупан Ю.П., Йовенко І.В. Лінійна оцінка корів за типом.- К.: Аграрна наука, 2004.- 88 с.
3. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочном'ясних порід. Інструкція ведення племінного обліку в молочному і молочном'ясному скотарстві - К.: "ПАНВ", 2004.- 76с.
4. Нормативно-правові акти з ідентифікації та реєстрації тварин. Мінагрополітики України. - К., 2005.- 194 с.
5. Рубан Ю.Д. Конституция животных и проектирование технологических и селекционных процессов в скотоводстве. - К.: Аграрна наука, 2003.- 284 с.
6. Рубан Ю.Д. Породы и племенное дело в скотоводстве: эволюция и прогресс.- К.: Аграрна наука, 2003.- 394 с.
7. Наукове обґрунтування технологій молочного та м'ясного скотарства / Я. М. Гадзало, М. І. Башенко, О. І. Костенко, О. М. Жукорський, О. К. Трішин, Є. В. Руденко, В. П. Шабля, С. Г. Юрченко, О. Є. Адмін, А. О. Парієв, С. М. Александров, Н. Г. Адміна, Т. Л. Осипенко, І. Ю. Задорожна, С. Ф. Антоненко, Л. Г. Гребень, Ю. С. Кравченко, В. А. Марченко, О. М. Панченко, Н. Л. Балагуровська, Д. В. Зволейко, Б. І. Шевчук, Р. М. Дібіров, Н. П. Русько, Є. Ф. Ткач, О. О. Дробишев, Т. М. Коротченко / Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України, Науково-методичний центр «Технології у тваринництві». – Харків. – 2015. – 498 с.
8. Шабля В. П., Помітун І. А., Савран В.П., Адмін О. Є., Трішин О. К., Юрченко

- С. Г., Піскун В. І., Гребень Л. Г., Антоненко С. Ф., Гончаренко Л.В., Жукорський О. М., Костенко О. І., Фененко А.І., Ткач В. В., Смоляр В. І., Дріго В.О., Надобних В. О., Завгородній А. І., Стеценко В.І., Полупан Ю. П., Демчук М. П. Норми та вимоги до утримання великої рогатої худоби високого рівня продуктивності. – К.: Аграрна наука, 2014. – 44 с. – ISBN 978-966-540-383-8.
9. Генофонд свійських тварин України: Навчальний посібник/ Д.І. Барановський, В.І. Герасимов, В.М. Нагаєвич та ін. / за ред. Д.І. Барановського та В.І. Герасимова. – Харків: Еспада, 2005. – 400с.
  10. Гноєвий І.В. Годівля та відтворення поголів'я сільськогосподарських тварин в Україні. - Харків, 2006.- 399 с
  11. Інструкція з бонітування свиней; Інструкція з ведення племінного обліку у свинарстві / Затв. Міністерством аграрної політики України 17.12.2002. № 396. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2003. – 64 с.
  12. Мечников И. И. Этюды о природе человека. – Л.: Медкнига, 2015. – 244 с.
  13. Словарь терминов по биотехнологии для производства продовольствия и ведения сельского хозяйства [А. Заид, Х. Г. Хьюз, Э Порчедлу, Ф. Николас]/ Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных наций. – Рим, 2008. – 395 с
  14. Нормативно-правові акти з ідентифікації та реєстрації тварин. Мінагрополітики України. - К., 2005.- 194 с.
  15. Кучерявенко А.А. Ветеринарно – санитарные и технологические правила ведения отрасли свиноводства. Часть 1, часть 2. /А.А. Кучерявенко// Корми і Факти. – 2016. - № 11 (75). – С. 37-40. - № 10 (74). – С.36-39.
  16. Рубан Ю.Д. Породы, породообразовательный процесс и селекция животных.- К.: Аграрна наука, 2006.- 380 с.
  17. Рубан Ю.Д. Учение о конституции животных: теория и практика.- К.: Аграрна наука, 2004. - 268 с.

Додаткова література:

1. Эйдричевич Е.В., Лапкин М.М. Генетические методы определения происхождения с.-х. животных. - К., Урожай, 1975.
2. Рубан Ю.Д. Биология и эволюция в селекции животных и технологии производства.- К.: Аграрна наука, 2005.- 224 с.
2. Рубан Ю.Д. Породы, породообразовательный процесс и селекция животных.- К.: Аграрна наука, 2006.- 380 с.

Електронні ресурси

1. zakon.rada.gov.ua
  2. minfin.gov.ua
- nbuv.gov.ua - електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського;
- korolenko.kharkov.com- електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.